

LEONARDO DA VINCI
**Community Vocational
Training Action Programme**
Second phase: 2000-2006

**Orientare și Consiliere pentru Auto-angajare.
"AUTO-ANGAJARE"**
Agreement No 2004-2242 / 001-001 LE2-51OREF

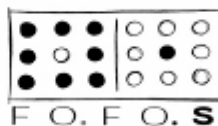
**Raport de documentare asupra:
Situatiei actuale a Auto-Angajarii in Romania
(Raport proiect 2.1)**

Continutul raportului nu reprezinta in mod necesar opinia Uniunii Europene, aceasta neasumandu-si nici o responsabilitate in legatura cu acesta.

Versiunea raportului: **Versiunea 2.0 (a doua schita)**
Data redactarii: 18 mai 2005
Autor: Mihaela Iordachescu, Catalina Stan, Iulian Ilie
Clasificare: Public Access
Data de incepere a contractului: 1 octombrie 2004
Durata: 36 luni
Coordonator proiect: ASM (Polonia)
Parteneri: FO.FO.S (Austria), Small Business Institute (Finland), AJOFM (Romania), DJUG (Romania)

TURUN KAUPPAKORKEAKOULU
Turku School of Economics and Business Administration

Acest proiect este finantat de Comunitatea Europeana

Cuprins:

1	Studiul de fata.....	Error! Bookmark not defined.
2	Descrieri și definiții.....	Error! Bookmark not defined.
	2.1 Descrierea țării în contextul auto-angajării	4
	2.2 Auto-angajarea în România	10
3	Sprijinul național pentru acțiunile în favoarea auto-angajării.....	14
	3.1 Inițiative locale și regionale	15
	3.2 Sprijin	16
	3.3 Servicii	20
	3.4 Instruiri	21
4	Cercetări privind auto-angajarea	222
	4.1 Pe plan internațional	22
	4.2 În România.....	22
	4.3 Ce tip de cercetare ar fi necesară	25
5	Sumar și concluzii.....	25
	Bibliografie.....	Error! Bookmark not defined.
	Anexe	

1 Studiul de față

Acest raport documentar asupra situației actuale a auto-angajării în România este realizat în cadrul proiectului Auto-angajare, respectiv "Orientare și consiliere pentru auto-angajare". Scopul acestui studiu este de a da o imagine de ansamblu asupra modalității în care se dezvoltă antreprenoriatul și auto-angajarea în România.

Principalele grupuri țintă ale întregului proiect sunt:

- Studenții care au absolvit sau cei care vor finaliza studiile și care iau în calcul auto-angajarea
- Somerii care iau în calcul auto-angajarea
- Oamenii care au un loc de muncă oarecare pe moment, însă care se gândesc la auto-angajare

În Uniunea Europeană sunt 19 milioane de IMM-uri, reprezentând 99,8 % din totalul întreprinderilor UE, și care angajează mai mult de 74 milioane de oameni¹. Aceste întreprinderi sunt o sursă de locuri de muncă, inovare, antreprenoriat și dezvoltare. Ele sunt în mod particular importante în contextul de nesiguranță de astăzi, precum și în vederea atingerii obiectivelor Consiliului European de la Lisabona privind competitivitatea în Uniunea Europeană.

Consiliul European de la Lisabona din martie 2000 a fixat ca obiective strategice pentru următoarea decadă: "ca economia să devină cea mai competitivă și dinamică, bazată pe cunoștințe, capabilă de dezvoltarea economiei durabile, cu locuri de muncă mai numeroase și mai bune și cu o coeziune socială mai mare". Acest obiectiv se propunea a fi realizat prin politici care să ducă la explozia societății informaționale și a C&D, sporind reformele structurale referitoare la competitivitate și inovare, și completând piața internă odată cu modernizarea modelului social european, aplicând o politică macroeconomică diversă, care să favorizeze dezvoltarea.

În România, dezvoltarea rapidă a antreprenoriatului începând cu anii '90 a dus la înființarea a mii de IMM-uri.

Conform ultimelor statistici, IMM-urile reprezintă peste 99% din companiile românești. Contribuția lor în cadrul economiei este semnificativă.

Guvernele românești (trecute și actuale) recunosc importanța IMM-urilor. Politică IMM-urilor a devenit o parte importantă a politicii de dezvoltare regională.

Acest studiu încearcă să răspundă la următoarea întrebare:

1. Care este situația actuală a auto-angajării în România?

Această chestiune poate fi împărțită la rândul ei în alte întrebări:

1. Cum este definită auto-angajarea în România?
2. Există sprijin național și acțiuni în favoarea auto-angajării?
3. Există cercetări naționale și internaționale asupra auto-angajării?

---

¹ http://europa.eu.int/comm/enterprise/consultations/sme_definition/

2 Descrieri si definitii

Auto-angajarea este, in acelasi timp, una din cele mai vechi forme de munca, precum si una din cele mai moderne. Existenta sa este legata de sectoare de traditie cum ar fi agricultura, ca si de sectoare noi inalt tehnologizate din domeniul informatiei si tehnologiei comunicarii, precum si tele-working. Include forme ocupationale bine definite cum ar fi comerciantul unic si profesionistul independent, ca si noi ocupatii care apar din aplicarea noilor tehnologii si flexibilitatea in crestere a formelor de munca si a contractelor. Cei auto-angajati se pot considera fie intreprinzatori, fie muncitori cu o sarcina dificila cu risc economic si social, ori ca o cale de mijloc intre cele doua. Cei auto-angajati sunt un grup eterogen si in continua crestere, caruia nu i se poate aplica o definitie unitara.

2.1 Descrierea tarii in contextul auto-angajarii

Date generale

Romania este situata in partea de sud-est a Europei Centrale si pe Dunarea inferioara, marginita de Marea Neagra.

Cu o populatie de 22 milioane de locuitori, este a doua tara ca populatie din Europa Centrala si rasariteana.

Romania este o tara bogata in resurse naturale - petrol, cherestea, gaze naturale, carbune, minereu de fier si sare. Principalele caracteristici ale reliefului Romaniei sunt proportionalitatea lui (31% munti, 36% dealuri si platouri, 33% campii si pasuni), si dispunerea concentrica in forma de amfiteatru a principalelor forme de relief.

Accesul la mare ii permite legaturi cu tarile din bazinul Marii Negre si din cel al Marii Mediterane si, implicit, cu toate tarile din lume. Canalul Dunare-Marea Neagra favorizeaza legaturile cu nordul Europei.

Istoric si sistem politic

Sistemul economic si politic romanesc de la sfarsitul anilor 1980 era printre cele mai controlate si centralizate din toate tarile fost sovietice. Toate sectoarele economiei erau planificate si monitorizate pe plan central. Spre deosebire de alte tari est-europene invecinate, oamenii abia daca aveau vreo initiativa publica sau economica.

Dupa 40 de ani de regim comunist, Romania a trecut printr-o schimbare dramatica de regim in 1989. Au fost organizate alegeri libere (1990, 1992, 1996, 2000, 2004), a fost votata o noua constitutie, democratica, iar tara s-a angajat in reforme sociale si economice. A solicitat sa fie acceptata ca membru in UE si a inceput negocierile in 1999 cu obiectivul de a deveni membru UE in 2007.

Romania este o republica constitutionala cu sistem parlamentar multipartit. Parlamentul include 332 de deputati, membri ai Camerei Deputatilor, si 137 senatori, membri ai Senatului, reprezentand 41 judete si municipiul Bucuresti. Presedintele este ales prin sufragiu universal si este echidistant prin constitutie. Presedintele are in responsabilitate relatiile externe si cele de securitate.

Mediul economic

Romania a trecut prin schimbari politice si economice profunde incepand cu revolutia din 1989, iar acum trece printr-o perioada de tranzitie economica. De-a lungul ultimilor 15 ani economia romaneasca a fost caracterizata printr-o serie de incercari sporadice de reforme, ducand la un model de crestere cu un caracter pronuntat ciclic.

Ca majoritatea tarilor aflate in tranzitie, Romania a trecut printr-o recesiune puternica in prima perioada a anilor 1990, urmata de o perioada de crestere stabila si de un declin al inflatiei din 1993 pana in 1996. Prima faza a stabilitatii economice a fost foarte scurta intrucat s-a realizat pe seama unor mari subsidii alocate intreprinderilor de stat, de cresterea deficitului fiscal si a conturilor curente si acumularea rapida a datoriei externe. Aceste dezechilibre au devenit nesustenabile pe la sfarsitul anului 1997, cand inflatia a atins nivelul maxim de peste 150%, fiind necesara introducerea de politici monetare si fiscale dure. Inflatia a scazut rapid la circa 40% la sfarsitul anului 1998, dar cresterea economica s-a oprit brusc si economia a cazut intr-o perioada de recesiune accentuata.

Dupa ani intregi de rezultate nesatisfacatoare in domeniul economic, tendintele si perspectivele macroeconomice s-au imbunatatit recent. In particular, urmare a unui declin de 3 ani si a unei cresteri modeste, in 2001 economia s-a dezvoltat mai repede decat se previzionase, PIB crescand cu 5.3%, pe masura ce investitiile s-au accelerat iar consumul a explodat odata cu cresterea salariilor si veniturilor reale.

Majoritatea imbunatatirilor recente ale performantelor macroeconomice se datoreaza coordonarii optime a politicilor monetare si bugetare. In particular, autoritatile au inceput sa adopte o atitudine fiscala responsabila. De fapt, dupa perioada slaba din 2000 si din prima jumatate a anului 2001, atitudinea politica a fost mai incordata la jumatatea lui 2001 cand deficitul bugetar a fost redus pana la atingerea obiectivului fixat initial de 3.7% din PIB. Pentru ca veniturile anuale lipseau inca din obiectivul anual modificat, au fost reduse cheltuielile pentru a se atinge obiectivul de deficit normal echivalent cu 3.3% din actualul PIB.

Pe termen mediu, totusi, autoritatile se confrunta cu probleme fiscale majore, intarirea economiei fiind greu de sustinut fara o reforma hotarata a lucrarilor publice si o crestere semnificativa a fiscalitatii. Masurile de adoptat pe termen mediu includ reforma sistemului de pensionare, puternic dezechilibrat, necesitatea inlocuirii inflatiei ca instrument fiscal, acordarea de resurse suficiente institutiilor pentru trecerea la economia de piata si, in cadru mai general, necesitatea concentrarii cheltuielilor din taxe pe investitii generatoare de progres.

IMM-uri.

Sectorul IMM s-a dezvoltat rapid in timpul perioadei initiale de tranzitie. Totusi, perioada de recesiune din 1997 pana in 1999 a afectat acest sector si ritmul inregistrarii noilor societati a scazut in perioada 1997-2000. Regenerarea economica din 2001-2002 a ajutat probabil la schimbarea de orientare a acestei tendinte.

Sectorul IMM a fost unul dintre principalii beneficiarii ai *Planului de actiune aplicat in vederea eliminarii barierelor administrative si imbunatatirea mediului de afaceri*. Cadrul general a cuprins urmatoarele masuri:

- infiintarea unui Oficiu Comun al Camerelor de Comert si Industrie;
- simplificarea cadrului legal (mai favorabil investitorilor);
- acordarea de facilitati de creditare.

Rolul si ponderea IMM-urilor in economie

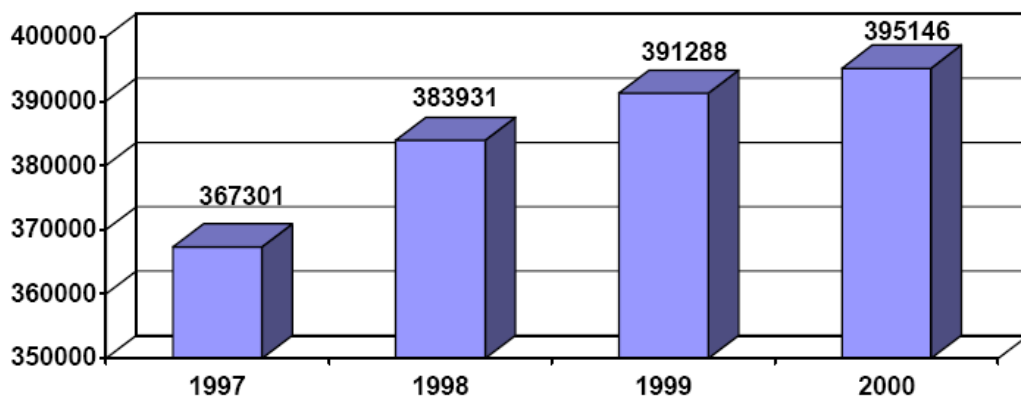
Procente	% din numarul total al companiilor active	% din numarul total al companiilor private
	2000	2000
- Numarul companiilor	96,8	97,5
- Numarul angajatilor	41,1	57,3
- Cifra de afaceri	44,2	57,8
- Venit brut	42,2	53,8
- Pierderi	25,6	58,3
- Profil net	41,1	51,8
- Total patrimoniu	25,3	51,5
- Fond de dezvoltare utilizat	35,7	47,9
- Imprumuturi acordate	4,4	6,3
- Venituri din export	29,1	43,6
- Total TVA		

Sursa: IMM-urile in Romania, Ministerul IMM-urilor si Cooperarii, 2001

Number of enterprises

395,146 active SMEs were registered at the end of 2000.

Diagram 1 Evolution of the private SME sector

Sursa: IMM-urile in Romania, Ministerul IMM-urilor si Cooperarii, 2001

Structura sectorului IMM după mărime arată că microintreprinderile continuă să dețină ponderea cea mai mare, confruntându-se cu o ușoară tendință descrescătoare. Descrerea ponderii microintreprinderilor a fost însoțită de o creștere a celor medii și, în particular, a ponderii celor mici, cu 0.3% și respectiv 0.9%.

Numărul angajaților în sectorul IMM

Numărul angajaților în sectorul privat IMM a crescut continuu în timpul perioadei analizate; această creștere a atins 15.2% în 2000 comparativ cu anul 1998. În același timp, ponderea în această categorie a numărului total al angajaților din cadrul firmelor active din acest sector a crescut, atingând 41.1% în 2000.

Aceasta este o distribuție neomogenă a angajaților, cu ponderi variind de la 43.2% în domeniul comerțului (o descrescere de 5% comparativ cu anul 1998) la 0.4% în minerit și industria extractivă (o creștere de 0.2% comparativ cu anul 1998)².

IMM-urile românești sunt clasificate în funcție de numărul de angajați, cifra de afaceri și criteriile sociale. Tabelul de mai jos compară definiția românească a IMM cu cea din Uniunea Europeană.

Tabel: Definițiile IMM-urilor românești și UE			
România	Micro	Mici	Medii
Numărul maxim de angajați	<10	<50	<250
Cifra de afaceri	<8 mil * Euro	<8 mil Euro	<8 mil Euro
Capitalizare	n/a	n/a	n/a
Alte condiții (capital social / dreptul la reprezentare obținut de alte companii)	n/a	25%	25%
Uniunea Europeană			
Numărul maxim de angajați	<10	<50	<250
Cifra maximă de afaceri (în milioane Euro)	n/a	7	40
Capitalizare (în milioane Euro)	n/a	5	27
Alte condiții (capital social / dreptul la reprezentare obținut de alte companii)	n/a	25%	25%

Sursa: Grupuri de întreprinderi și internaționalizarea IMM-urilor: cazul regiunii Timișoara din România, 2004;

*<100.000 Euro- regim de impozitare diferit.

La sfârșitul anului 2002³ în România erau 804,335 întreprinderi înregistrate, din care 343,000 erau IMM-uri active. O mare parte din întreprinderile inactive încă există, în parte datorită marilor probleme legate de dizolvarea societăților. În 2002 rata înființării întreprinderilor a fost semnificativ mai mică (7.5%) decât cea a desființării (19%), mai ales datorită faptului că au fost făcute eforturi semnificative pentru a se anula din înregistrări întreprinderile inactive.

² Sursa: Întreprinderile Mici și Mijlocii din România/ Small and Medium sized enterprises in Romania, Ministerul Întreprinderilor Mici și Mijlocii și Cooperatie, 2001

³ Sursa: Agenția Română pentru IMM-uri, MIMMC, 2004.

IT & Comunicatii

Piata locala de hardware a fost de 540 milioane de euro in 2003, cu perspectiva de a atinge 560 milioane de euro in 2004. Piata locala de servicii software si IT ar putea atinge 250 milioane de euro in 2004, comparat cu 220 milioane de euro in 2003. Exportul de servicii software si IT este estimat la 210 milioane de euro in 2004, crescand fata de 170 milioane euro in 2003.

In consecinta, piata IT, inclusiv exportul, ar putea atinge 1 miliard euro in 2004, comparat cu 900 milioane euro in 2003. Se asteapta ca segmentul de software si servicii sa creasca in urmatoorii ani mai accentuat decat cel de componente hardware.

In Romania segmentul de software si servicii reprezinta 30-35% din piata, comparat cu 60-70% in UE. Procesul de aderare a Romaniei in UE va sprijini dezvoltarea segmentului IT, in principal pentru birouri mici – de acasa si cele ale IMM-urilor, stimulate de facilitatile financiare de leasing.

Piata comunicatiilor ar putea creste in 2004 cu 10% fata de anul anterior, la aproximativ 4.5 miliarde euro, de la 3.7 miliarde euro in 2003. Segmentul de telefonie mobila va predomina pe piata, cu un numar al abonatilor si cu veniturile crescand cu 10-20% fata de 2003. Piata de telefonie mobila era de 1.15 miliarde dolari in 2003 si se asteapta sa creasca la 1.35 miliarde dolari in 2004. Va creste competitia in sectorul afacerilor pentru care companiile vor oferi servicii integrate – voce, date, internet fix si mobil⁴.

Progresul sectorului IT & comunicatii se va baza in anii viitori pe extinderea segmentului tehnologiei informatiilor si pe dezvoltarea proiectelor guvernamentale, ca si pe consolidarea segmentului de comunicatii.

Pozitia tarii pe piata internationala⁵

Ponderea importurilor, respectiv a exporturilor de servicii in totalul importurilor, respectiv exporturilor, se considera ca va creste cu aproximativ 5%, respectiv 2.5%. Aceasta reflecta mutatiile produse de integrarea europeana la nivelul diversificarii comerțului, ca si a liberalizării serviciilor din comerț.

Ca o consecinta a cresterii productivitatii agriculturii datorita asimilării fondurilor UE specifice, ca si a cresterii comparative a puterii de cumparare a populatiei din Romania in cadrul scenariului pentru integrare, se prevede o crestere a elasticitatii veniturilor (cerinta pe piata pentru exporturile romanesti) catre sfarsitul perioadei prognozate. Apare o diminuare comparata a elasticitatii veniturilor pentru importul produselor prelucrate.

Mai mult, elasticitatea veniturilor pentru produsele din domeniul energetic scade, ca urmare a prevederii construirii unui nou reactor atomoelectric la centrala de la Cernavoda, planificat pentru perioada 2007-2008.

---

⁴ Mediul Economic Romanesc, iunie 2004 - RoBank

⁵ Sursa: Raport prezentat la Intalnirea de toamna a UN Project Link, New York, 22-24 noiembrie 2004, Perspectiva 2003-2008 pentru economia romaneasca, Constantin CIUPAGEA.

Procentul veniturilor din taxe vamale scade usor, ca rezultat la cresterii ritmului implementarii noilor tarife si impozite, ca rezultat al integrarii si, de asemenea, ca rezultat al modificarilor structurii importurilor.

Evolutiile demografice

In ultimii zece ani populatia Romaniei a scazut constant si rapid. Valorile negative ale ratei cresterii naturale, corelate cu rata emigrarii (in special in prima jumătate a intervalului) au dus la o scadere de aproape 1 milion de locuitori (- 4.2%). Conform rezultatelor preliminare ale recensământului din 18 martie 2002, populatia Romaniei era de 22,048.4 mii de locuitori. Distributia pe zone era: 54.4% in zonele urbane si 45.6% in zonele rurale.

Conform rezultatelor recensământului populatiei si locuintelor, populatia Romaniei era de 21698.1 mii de locuitori la 18 martie 2002. Daca tendinta curenta a principalilor indicatori demografici se mentine, se estimeaza ca in urmatorii ani populatia Romaniei va scade sub limita de 20 milioane.

O analiza a populatiei dupa criteriile de varsta releva, pe de o parte, un proces de imbatranire, si pe de alta parte, o scadere a populatiei scolare. Aceste tendinte au un efect direct asupra cresterii presiunilor de pe piata muncii ca rezultat direct al cresterii populatiei in zonele de varsta de 20-24 si 25-29 ani; va apare deci o relaxare pe piata muncii atunci cand populatia care are acum 0-14 ani va atinge varsta activa.

Mediul juridic

Cadrul legal general pentru activitati comerciale a fost stabilit prin Constitutia adoptata in 1991. Constitutia descrie in mod specific economia romaneasca ca pe o economie de piata. Conform Constitutiei, statul este obligat sa asigure conditiile necesare pentru comerțul liber si competitia economica egala.

De aceea, legea cererii si ofertei functioneaza in economia romaneasca. Bazele acestui sistem sunt asigurate de existenta proprietatii private, care este protejata si GARANTATA. Articolul 41 din Constitutie, intitulat Protectia Proprietatii Private, specifica (la paragraful 1): "Dreptul de proprietate, precum si creantele asupra statului, sunt garantate". Proprietatea privata se supune acelorasi conditii si este protejata in mod egal de lege, indiferent de titular. In acest cadru legal general exista legi specifice cu privire la diferite aspecte, cum ar fi modalitatile legale de a crea, de a obtine autorizatie si de a desfasura activitati pentru o companie comerciale, cu privire la taxe, protectia consumatorului, etc. Toate aceste legi specifice sunt in acord cu principiile generale descrise prin Constitutie.

Pot fi create urmatoarele tipuri de companii comerciale, conform legilor din Romania (stabilite prin asociatii individuale sau legale conform Legii. Nr. 31/1990, republicata):

- societate in nume colectiv;
- societate in comandita simpla;
- societate pe actiuni;
- societate in comandita pe actiuni;
- societate cu raspundere limitata;

Fiecare din aceste tipuri de companii au trasaturi specifice. Alegerea dintre aceste tipuri este determinate de diferiti factori, cum ar fi modul in care intreprinzatorul concepe structura si dezvoltarea ulterioara a afacerii, numarul partenerilor, capitalul initial, etc.

2.2 Auto-angajarea în România

Termenul ‘auto-angajare’ este definit statistic prin : “o persoana care isi desfasoara activitatea la sediul propriu si conduce o afacere individuala fara sa angajeze alte persoane, cu posibilitatea ajutorului de la membri de familie neremunerati”. Intrucat persoanele auto-angajate nu sunt privite, conceptual, ca o componenta importanta a pietei muncii, legislatia in vigoare nu include prevederi speciale cu privire la aceasta categorie.

Nici factorii politici de decizie nici societatea civila nu au fost interesate in mod specific de statutul persoanelor auto-angajate. Statisticile indica faptul ca numarul persoanelor auto-angajate in Romania era in 2000 de 1,717,000 (29.1% femei si 15.2% in zone rurale), si ca persoanele auto-angajate si membrii neremunerati ai familiei reprezinta 42.4% din populatia activa, incluzand 91% in zonele rurale. Aceste statistici nu sunt totusi certe, intrucat auto-angajarea in zonele rurale este un mijloc de supravietuire si nu o afacere generatoare de venit.

Totusi, in acest studiu am incercat sa ne concentram atentia asupra urmatoarelor categorii care pot fi asimilate persoanelor auto-angajate:

- persoana fizica autorizata;
- asociatie familiala si
- micro-intreprinderi, cazul particular al IMM-urilor

Persoana fizica autorizata – desfasoara activitate individuala autorizata de Primarie, si este inregistrata in Registrul Comertului. Nu are personalitate juridica.

Asociatia familiala – infiintata de membrii unei familii, autorizata si inregistrata la fel ca si persoanele individuale. Nu are personalitate juridica.

Micro-intreprinderea – definita legal inca din ultima parte a anului 2001. Este infiintata din punct de vedere legal in functie de aceleasi reglementari ca si celelalte companii. Trebuie sa aiba cel putin 1 angajat si maxim 9, si o cifra de afaceri de pana la 100.000 Euro. Datorita regimului de impozitare se pare ca e mai preferata de persoanele fizice care desfasoara activitati in sectorul serviciilor.

Recent a fost adoptata o noua lege cu privire la persoanele individuale autorizate si la asociatiile familiale, lege care simplifica procedurile de autorizare. Legea nr. 300/2004 stabileste conditiile prin care persoanele fizice, romani sau straini din tarile membre UE sau europene, pot desfasura activitati economice pe teritoriul Romaniei ca persoane fizice autorizate sau organizati in asociatii familiale.

Deci, sub denumirea de auto-angajare sunt grupate doua tipuri de agenti ne-incorporati, fara personalitate juridica: pe de o parte, asa-numitele afaceri desfasurate de lucratori pe cont propriu si, pe de alta parte, asociatii familiale si alte

afaceri pe scară mică neincorporate. Trăsătura comună a acestor entități este că nu se face distincția între capitalul lor și bunurile personale ale proprietarilor, de aceea venitul obținut din activitățile firmei este inclus în venitul brut derulat în sectorul afacerilor private.

Din punct de vedere economic, există încă două tipuri de persoane fizice sau asociații familiale din care majoritatea acestor afaceri își iau sursa de venituri brut: una este în domeniul rural și agricol, cealaltă este în zona urbană orientată pe servicii. Cele mai numeroase și tradiționale sunt fermele agricole de familie, care pot fi de mărime foarte mică (de la mai puțin de 1 hectară la 2-3 hectare) și care pot fi considerate ca "mostenirea" a ceea ce regimul comunist a fost întotdeauna obligat să lase gospodăriilor rurale, ca sursă de hrană. Aceste ferme sunt orientate în principal spre consumul propriu al proprietarilor.

Pe lângă acestea, există un alt tip de mică afacere care se ocupă cu servicii în zonele urbane și care este, în mod sigur, mai modernă și mai dinamică. Micile întreprinderi par să fie agenții economici cei mai bine adaptați la contextul tranziției: în primul rând, mărimea capitalului inițial necesar pentru operare este foarte redusă; impozitarea este redusă. O astfel de întreprindere⁶ are maximum de flexibilitate și se adaptează cel mai ușor produsului/serviciilor sau inovațiilor de pe piață. Acestea operează în general în sectorul serviciilor, beneficiind de subdezvoltarea anterioară a acestui sector și de marea cerere care a urmat; până când cererea în exces de servicii nu va fi pe deplin acoperită, micile întreprinderi oferă managerilor venituri mai mari decât cele medii.

Totuși, auto-angajații (sau micro-întreprinzătorii) sunt de mai multe tipuri: unele sunt abia la început, și care formează segmentul competitiv de piață, altele sunt viabile însă nedezvoltate, altele sunt mai degrabă inactive, în timp ce o parte poate fi cu siguranță inclusă în categoria economie de subsistență.

Un indicator cheie a dinamismului întreprinderilor este numărul IMM-urilor la 1.000 locuitori. Media românească de 10.3/1.000 locuitori compară dezechilibrul față de media UE - 19 țări au 52.8/1.000 locuitori⁷, sugerând că există un cadru foarte bun pentru întărirea dezvoltării activității sectorului IMM-urilor în România.

Pentru punerea de acord cu procedurile din celelalte țări, s-a făcut o analiză a compoziției înregistrărilor din baza de date a Camerei de Comerț și Industrie, care a arătat că microîntreprinderile domină sectorul IMM (92.8%). Este o mare concentrație de IMM-uri în sectorul comerțului (66.9%), ceea ce reflectă fragmentarea industriei de distribuție și desfacere din România. De asemenea, datele sugerează că sectorul de servicii (14.5%), deși relativ încă subdezvoltat, are un mare potențial pentru dezvoltare.⁸

Conform unui studiu intitulat "Modele regionale de dezvoltare ale întreprinderilor private în România", prezentat la al 41^{lea} Congres al Asociației de Știință Regională Europene, estimarea auto-angajărilor la nivel regional în prima perioadă a anului

---

⁶ Antreprenoriatul și instituțiile în tranziție/ Entrepreneurship and Institutions in Transition, Gérard Duchne, Philippe Rusin, Geomina Turlea

⁷ Sursă: OECD-EBRD, 2003

⁸ Sursă: OECD Privire de ansamblu asupra IMM, 2002

1998 în România este prezentată în tabelul de mai jos. Metoda de estimare utilizată este metoda de regresie liniară (OLS).

SELF	
U	5.611* (2.527)
HOWN	-1.496 (2.352)
EDU	200.419 (381.307)
URB	-1.836* (0.879)
SCIE	0.130* (0.028)
INFR2	0.134* (0.106)
NAT	12.151 (15.794)
Constant	45.465 (421.745)
Adjusted R ²	0.337

Erori standard în paranteze; * semnificativ din punct de vedere statistic la nivelul critic de 5%

Unde:

U rata somajului

URB procentul de populație din zona urbană

HOWN procentul de proprietari

EDU indexul educațional UNDP (index ponderat al populației instruite și procentul brut al populației școlare)

SCIE personal C & D / 100000 locuitori

INFR2 densitatea căilor ferate/1000 km²

NAT variabilă martor ce ia valoarea 1 pentru județele cu procent al minorităților peste 10%, și 0 în caz contrar (imputernicire pentru potențiale relații transfrontaliere)

Conform aceluiași studiu există diferite modele regionale de activitate intensă a activității antreprenoriale pentru noile forme private, pentru auto-angajări și pentru noi forme cu capital străin privat.

Noile firme cu capital privat sunt concentrate în capitală, în regiunile din vest și din nord, ca și în județele din sud-est din zona învecinată Mării Negre.

Această distribuție sugerează că vecinătatea la vestul și nord-vestul graniței și, respectiv, cu zona porturilor de la Marea Neagră, pot juca un rol în dezvoltarea sectorului privat din România. În cazul capitalei, economia externă pe scară mare aparținând aglomerărilor economice poate explica existența concentrării firmelor private.

Numărul auto-angajaților este distribuit mai unitar în cadrul regiunilor. Există puțină suprapunere cu distribuția noilor firme, ceea ce sugerează că în cazul întreprinzătorilor individuali alți factori pot explica această distribuție.

Distributia regionala a noilor firme cu capital strain privat arata o mare concentrare in capitala, in regiunea vestica si in zona portuara principala a Marii Negre. Economia de aglomerare si vecinatatea legaturilor internationale par a fi mai importante in acest caz.

Totusi, conform datelor oficiale, auto-angajarea a cunoscut o curba ascendenta inca de la mijlocului anilor '90. Numarul auto-angajatilor si a membrilor de familie neremunerati a crescut cu 11.8% si, respectiv, 9.7% intre 1996 si 2001. In 2001, conform LFS Roman, din totalul populatiei active 54.3% erau angajati, 24.1% auto-angajati si 20.2% membri de familie neremunerati. Angajatii, al caror numar a scazut de la mijlocul anilor '90, reprezentau numai 1.2% din totalul populatiei angajate in 2001. Auto-angajarea este aproape totala in agricultura (89.2% din total) in timp ce 80.2% din angajati sunt in sectorul serviciilor, in particular in comert (62.8% din totalul angajatilor)⁹.

Aspiratii politice¹⁰ & declaratii referitoare la Firmele cu un singur angajat

Noua politica a Guvernului Romaniei referitoare la mediul de afaceri se bazeaza pe sprijinul acordat intreprinzatorilor privati si pe stimularea liberei initiative. Intrucat auto-angajarea nu este definita in mod legal, guvernul sprijina sectorul IMM, inclusiv micro-intreprinderile, persoanele fizice autorizate si asociatiile familiale.

Pentru a-si atinge obiectivele, noul Guvern considera ca este necesar sa se inlature obstacolele care stau in calea initiativei private. Este necesar sa se constientizeze faptul ca prosperitatea cetatenilor este data de o economie de piata functionala care, la randul ei, nu poate exista fara legi, proprietate privata si o clasa de mijloc puternica.

Cat priveste *politica fiscala*, Guvernul Romaniei a realizat urmatoarele:

- Reducerea cotei impozitului pe profit de la 25% la 16%;
- Introducerea impozitului unic de 16% - ca impozit pe veniturile individuale. Deducerile de baza si cele suplimentare sunt mentinute de asa maniera incat persoanele cu venituri mici sa nu fie afectate.
- Reducerea graduala a cotei impozitului pentru contributia la fondurile sociale incepand cu anul 2006, atat pentru angajati cat si pentru angajator, astfel incat in anul 2008, aceasta sa ajunga la 39,5% , in comparatie cu 49, 5% cat este acum.

Masurile referitoare la reducerea impozitelor directe se regasesc de asemenea in cadrul modificarilor Codului Fiscal, care a intrat in vigoare in anul 2005.

Pe de alta parte, aceasta relaxare fiscala duce la o crestere a celorlaltor taxe, inclusiv a acelor pentru micro-intreprinderi, care s-au dublat.

---

⁹ Sursa: Evaluarea comuna a prioritatilor privind angajarea in Romania, 2002

¹⁰ Compilatie realizata pe baza documentelor guvernamentale, cum ar fi "Programul de guvernare 2005-2008"

Alt aspect pe care Guvernul l-a abordat pentru a sprijini cresterea numarului de IMM-uri este *eliminarea barierelor administrative* prin:

- Elaborarea unei legislatii simple, clare si stabile;
- Simplificarea procedurilor pentru accesul pe piata si dizolvarea firmelor.
- Reducerea procedurilor administrative legate de obtinerea autorizatiilor, aprobarilor si instiintarilor.

Sprijinirea sectorului IMM reprezinta o importanta solutie abordata de catre Guvern, pentru contrabalansarea efectelor negative ale procesului de adaptare structurala si a restructurarii industriei, generand alternative sociale si economice si sprijinirea consolidarii clasei mijlocii.

Noul sector privat, in particular IMM-urile, este principala forta motoare pentru transformarile economice si crearea de locuri de munca. In Romania, sectorul IMM a contribuit cu 56% la totalul cifrei de afaceri in 2001. Se estimeaza cresterea contributiei IMM-urilor la totalul angajarilor de la 25% in 1995 la circa 50% in 2001. De-a lungul aceleiasi perioade, toate locurile noi de munca au aparut in sectorul IMM, cu un numar total estimat de 700 000 locuri de munca, insuficient totusi pentru a compensa concedierile.

3. Sprijinul național pentru acțiunile în favoarea auto-angajării

Promovarea antreprenoriatului

Atitudinea opiniei publice față de întreprinzători este, în general, negativă în economii de tranziție cum este cea a României, reflectând moștenirea regimului comunist care descuraja acest gen de activitate. În corelație cu experiențele recente, cum ar fi eficacitatea neuniformă a procesului de privatizare, întreprinzătorii și antreprenoriatul sunt adesea asemenați cu oportunistul și neonestitatea de către opinia publică. În plus, sectorul privat percepe adesea ca indiferentă atitudinea administrației publice, a cărei sarcină este sprijinirea activităților antreprenoriale.

Pentru a încuraja dezvoltarea sectorului IMM, Guvernul României a creat în 2002 o Agenție Națională pentru IMM-uri și Cooperatie, pentru a realiza diverse obiective privind dezvoltarea acestora, inclusiv acces sporit la finanțare, acordarea de granturi pentru inițiere și/sau costuri de extindere, înființarea împrumuturilor garantate pentru facilitarea accesului la credite, etc.

Agenția pentru IMM-uri și Cooperatie activează pentru crearea unei culturi antreprenoriale puternice în România. În strategia IMM-urilor, aceasta pune accentul pe nevoia de a sprijini dezvoltarea culturii de afaceri, prin generarea unei atitudini mai pozitive către afaceri și antreprenori, de exemplu prin punerea accentului pe:

- Campanii de informare: campanii inițiate de guvern (TV, presa și radio) create pentru generarea unei atitudini mai pozitive față de antreprenoriat;
- Raportare Media: Ministerul are nevoie de o strategie pe termen lung, în cooperare cu politica IMM în domeniul comunitar, pentru a scoate în evidență aspectele pozitive și poveștile de succes.
- Publicații pentru antreprenori: publicațiile concentrate pe activități antreprenoriale sunt o sursă importantă de informare pentru oamenii de afaceri, în special pentru aceia care conduc firme mici. Cea mai importantă publicație este acum "Revista IMM", care totuși ajunge la un număr mic de întreprinzători.

3.1 Inițiative locale și regionale

Există multe inițiative în sprijinul auto-angajării în România. Acestea nu se adresează în mod specific doar auto-angajării, ci IMM-urilor ca întreg, precum și dezvoltării antreprenoriatului.

Poate însă cea mai importantă inițiativă care demonstrează interesul politic în dezvoltarea IMM-urilor este Strategia Guvernamentală pentru dezvoltarea IMM-urilor în perioada 2004-2008, disponibilă în limba română la adresa de internet <http://www.mimmc.ro/imm/strategia/>.

Multe inițiative locale și regionale (cum ar fi incubatoarele de afaceri) au fost fondate cu suport financiar prin programe Phare implementate la mijlocul anilor '90. Totuși

este dificil de arătat prin date oficiale câte din aceste programe sunt încă operationale.

În ultima perioadă Guvernul României a înființat Parcurile de Tehnologie a Informației sau Parcurile Tehnologice, în parte cu asistență financiară externă.

3.2 Sprijin

Această secțiune analizează principalele surse de finanțare disponibile în România, create pentru a da referințe legate de un eventual gol financiar existent în acest sector, potrivit micro-intreprinderilor.

Bancile comerciale furnizează majoritatea surselor financiare către piața IMM-urilor. Nu există deficit pe piața din perspectiva filialelor operationale ale băncilor comerciale. Una dintre cele mai importante din aceste bănci, din punctul de vedere al micro-intreprinderilor, este Banca Comercială Română (BCR).

BCR este cea mai mare bancă comercială, cu circa 30% din totalul activelor financiare și 286 filiale în cele 41 județe din România. Banca este în proprietatea statului însă în prezent este restructurată în vederea privatizării. Banca s-a ocupat sau se ocupă de managementul unor linii de credit pentru piața IMM-urilor cum ar fi:

- Linie de credit EBRD (Facilitate de finanțare IMM) valorând 75 milioane euro.
- Fondul PHARE MARR în valoare de 6 milioane euro.
- Fondul PHARE RICOP în valoare de 34 milioane euro.
- Diverse fonduri PHARE (ex. SAPARD) și credite pentru zone defavorizate, unele dintre care au fost create pentru asistență în inițierea de afaceri.

Portofoliul de împrumuturi al BCR dedicat sectorului IMM era de aproximativ 600 milioane euro în 2003. Aceasta sugerează că o sumă considerabilă din fondurile proprii a fost utilizată pentru sprijinirea sectorului întreprinderilor, însă strategia de împrumuturi a BCR nu face distincția între sectorul IMM și alte întreprinderi. Toate întreprinderile urmează aceeași procedură și pot obține servicii cum ar fi credite, intermediere de afaceri, leasing, pre-finanțare pentru export, etc.

Banca recunoaște faptul că sectorul IMM trece printr-o perioadă dificilă în obținerea de credite, dar aceasta se poate datora faptului că IMM-urile tind să subraporteze nivelul profiturilor, ca un mijloc de a minimiza impozitarea (vezi OECD-EBRD, 2002 și 2003a pentru o analiză a dificultăților financiare majore întâmpinate de sectorul IMM-urilor în România, cum ar fi schimbarea constantă a nivelului impozitelor și taxelor, verificarea frecventă de către inspectorii Administrației financiare, etc.), sau că IMM-urile pot fi angajate în activități informale sau au în general dificultăți legate de îndeplinirea cerințelor BCR pentru completarea dosarului de creditare:

- Cerere de împrumut semnată de mandantii împuterniciți ai companiei.
- Bilantul companiei, raportul de activitate, declarația de venituri și pierderi pentru ultimii 2 ani, ultimele Rezultate Financiare și declarațiile de venit net, balanța provizorie pe ultima lună.
- Plăți și încasări previzionate (fluxul numerarului) și bugetul veniturilor și cheltuielilor.
- Lista cheltuielilor finanțate prin împrumut (cantitate, valoare, oferte, etc.).
- Statutul contractelor pentru bunurile ce vor fi finanțate prin împrumut.
- Planificarea ratelor.
- Garanții și titluri adiacente.

- Plan de afaceri (pentru companiile cu cifra de afaceri de peste 1 milion de euro).
- Orice alte documente solicitate de banca.

Sursa: BCR, 2004

În acest raport nu putem face o analiză exhaustivă a ofertei bancilor comerciale, însă merita amintite și alte bănci. *Banca Românească* are 15 filiale și este orientată spre piața IMM. *Banca Transilvania* a fost inițial fondată ca bancă orientată spre IMM-uri, însă și-a largit ulterior beneficiarii de pe piața. *Raiffeisen Bank* operează în toate cele 41 județe din România printr-o rețea de 200 filiale și agenții. Este concentrată pe zona pieței mici și mijlocii, în principal pe acee firme cu o cifră de afaceri de 1-2 milioane euro.

Micro Finantare

Există șase furnizori principali de micro-finantare în România: Community Habitat Finance International (CHF), Fundația Soros, World Vision's Credit Consulting and Training for Business (CAPA Foundation), ROMCOM, Romanian American Enterprise Fund and Opportunity International. CHF International operează un program de credit de finanțare IMM (inclusiv un program de credite pentru locuințe), care a început în 1994 de la un birou în orașul Timișoara, iar acum are 15 birouri în 20 de județe. Programul acordă împrumuturi individuale de 2 000 -20 000 dolari pe termen de până la 24 luni. Împrumuturi foarte mici de 1000 de dolari sunt acordate în cazuri excepționale. Împrumuturile se acordă în dolari iar dobânda este de 16% la sold, plus un comision de 2%-4%. Marimea împrumutului mediu este de circa 27000 dolari SUA; peste 50% din împrumuturi privesc activități comerciale, 27% pentru servicii iar 19% pentru producție.

Cu începerea din aprilie 2004 portofoliul împrumuturilor către IMM era de 4.7 milioane dolari SUA, constând din 1009 împrumuturi. Calitatea portofoliului este bună, cu un risc al acestuia de > 30 zile, în procent de 2.04% din totalul împrumuturilor. CHF oferă de asemenea un împrumut pe termen scurt pentru clienți (500-2 500 dolari USD pentru maxim 3 luni, cu 6% comision).

Asigurare și Leasing

Există multe companii importante de asigurări, dintre care unele oferă și leasing. Leasing-ul este o piață în extindere însă este în principal orientată mai degrabă spre achiziția de autovehicule decât pe echipamente, și pare a fi restricționată în prezent mai ales la întreprinderi de mărime medie.

Actiuni

În prezent există societăți de fonduri de capital care operează în România:

- Fondul Romano-American de Investiții/ Romanian American Investment Fund.
- Fondul Roman Post-Privatizare/ Romanian Post Privatization Fund.
- Fondul Direct Romano-Moldovean/ Romanian and Moldovan Direct Fund.
- Advent Central and Eastern Europe II.
- Oresa Ventures S.A.

Fonduri de garanție a creditelor

România are o experiență relativ lungă de înființare a fondurilor de garantare a creditelor:

- Fondul Român de Garantare a Creditelor pentru Intreprinzătorii Privati / The Romanian Credit Guarantee Fund for Private Entrepreneurs (CGFPR) este o inițiativa privată înființată în 1993. Priveste toate întreprinderile private și nu este restricționat numai unui sector anume de activitate. Acoperă 70% din garanție și percepe un comision anual de 3% - 3.5% din garanția rămasă de achitat.
- Fondul de Garantare a Creditului Rural/ The Rural Credit Guarantee Fund (RCGF) a fost creat în 1994 și emite garanții de până la 1 milion euro pentru companii private în special în agricultură și sectoarele de prelucrarea alimentelor. Acoperă 70% din garanții (pentru împrumuturi pe termen mediu și lung) și 50% în cazul împrumuturilor pe termen scurt. Comisionul variază între 2.5% și 3% din garanția rămasă de achitat, cu unele excepții cum ar fi pentru Asociația Fermierilor.
- Fondul Național de Garantare a Creditelor pentru IMM-uri/ The National Credit Guarantee Fund for SMEs (FNGCF) a fost creat în 2002 de Agenția Națională pentru IMM-uri și Cooperatie, cu sprijin financiar oferit de stat pentru sectorul IMM-urilor, inclusiv inițierea de afaceri în domeniul industriei, serviciilor, agriculturii, construcțiilor și transporturilor. Există criterii stricte de eligibilitate, iar fondul de 10 milioane de euro oferă trei produse:
  - Garanții pentru firmele înființate: maxim 400 000 – 500 000 euro; 60% - 70% garanție la credit; primă anuală de 1% din împrumutul datorat pe termen scurt și 2.5% - 3.5% pentru împrumutul pe termen mediu și lung.
  - Garanții pentru inițiere: maxim 400 000 – 500 000 euro; 70% - 80% garanție la credit; primă anuală de 1.5% din împrumutul datorat pe termen scurt și 2.5% - 3.5% pentru împrumutul pe termen mediu și lung.
  - Garanții pentru leasing: garanția ratelor (maxim trei rate consecutive) pentru contractele de leasing.

În ultima perioadă, împrumuturile pe termen scurt prin FNGCF au fost suspendate, pentru solicitarea de clarificări legate de aspectul acestor împrumuturi ca fiind sau nu ajutor de stat necompetitiv. Întrucât nu au mai fost emise garanții pe termen lung (10 ani) iar împrumuturile pe termen scurt au fost suspendate, volumul activității a fost mult redus în 2004.

Alte fonduri și credite

În România există numeroase alte fonduri de finanțare. Exemplele includ intermedierea (ex. Banca Comercială Română), microfinanțarea prin diverse ONG-uri/ donatori, programele cu finanțare PHARE și inițiativele finanțate de stat cum ar fi acelea care sunt dedicate zonelor defavorizate din țară. O analiză cuprinzătoare a acestor surse de finanțare este disponibilă prin Agenția Națională pentru IMM-uri și Cooperatie (2003b). Fondurile sunt de obicei alocate pe criterii referitoare la sectorul de privatizare și la zonele geografice vizate.

Accesul la finanțare

Conform analizei BEEPS (2002), accesul IMM-urilor la finanțare (costuri, acces la surse de finanțare, capital) este apreciat ca fiind pe locul 4 și 9 dintr-un set de 21 potențiale obstacole care stau în calea deschiderii unei afaceri în România (vezi OECD BRD, 2003b). Totuși, o analiză a surselor de finanțare folosite de întreprinzătorii români pentru a-și finanța necesarul de capital circulant și de investiții noi (vezi tabelul de mai jos) demonstrează o mare încredere în fondurile interne și pe

imprumuturi provenind de la prieteni si din familie, tendinta care este mai mare decat cea manifestata in economiile tarilor din vestul Europei.

Sursa de finantare	Capital activ	Investitii noi
Fonduri interne	69.5	62.2
Banci locatate private	8.1	6.4
Familie/prieteni	5.9	5.6
Credite de la furnizori	3.5	1.3
Banci de stat	2.6	2.0
Intermedieri	2.3	0.9
Leasing	2.1	3.6
Altele	2.0	2.4
Guvern	2.0	2.4
Credit de la clienti	1.2	0.1
Imprumuri in bani	1.1	1.0
Banci straine	1.0	1.4
Carti de credit	0.7	0.8

Sursa: OECD-EBRD, 2003b

Bancile comerciale private acopera o parte modesta din necesarul financiar (8.1% pentru solicitarile de capital circulant si 6.4% pentru solicitari de noi investitii). Bancile comerciale straine sunt in prezent nerelevante pentru furnizarea de surse financiare sectorului IMM.

Problema accesului inadecvat la finantare este recunoscuta in mod explicit de Agentia Nationala pentru IMM-uri si Cooperatie (2004):

“Desi in ultimii ani sectorul bancar romanesc a trecut prin transformari, intreprinzatorii si IMM-urile intampina inca dificultati in accesarea finantarii in conditii acceptabile. Creditul este disponibil, insa tehnica de finantare utilizata de sectorul bancar fata de IMM-uri – imprumuturi pe termen lung sau sprijin in numerar – sunt rareori disponibile. Bancile impun conditii de garantare a imprumutului pe care IMM-urile nu le pot practic indeplini, din cauza capitalului insuficient si lipsei de garantii colaterale. Intreprinderile mici si microintreprinderile nu au sanse sa se dezvolte, iar intreprinzatorii nu vor putea sa intre pe piata cu idei si produse noi daca nu vor fi luate actiuni care sa le imbunatateasca accesul la finantare.”

Declaratia de mai sus arata ce s-ar mai putea face pentru imbunatatirea accesului general la finantare in Romania.

Initiativele de politici pentru sprijinirea antreprenoriatului apartin in principal Agentiei Nationale pentru IMM-uri si Cooperatie, agentie activa in urmatoarele domenii:

- Organizeaza anual “Targul de Finantare pentru IMM-uri” cu sprijin PHARE.
- Organizeaza Masa Rotunda trimestriala, discutii cu bancherii pentru simplificarea accesului IMM-urilor la finantare.
- Organizeaza anual “Targul IMM” pentru promovarea unor servicii cum ar fi finantare si consultanta.
- Organizeaza evenimente la nivel national asupra impactului largirii sectorului IMM si discutii legate de accesul la finantare pentru IMM-uri.
- A organizat, in colaborare cu CHF, un proiect de lege privind microfinantarea IMM-urilor.

3.3 Servicii

Cateva organizatii ofera servicii si sprijin dezvoltarii antreprenoriatului. Din nou, aceste servicii nu sunt specific-orientate pe auto-angajare, ci catre IMM-uri si antreprenoriat.

Consiliul National al Intreprinderilor Private Mici si Mijlocii din Romania (CNIPMMR) - <http://www.cnipmmr.ro/enq/about.htm>

- membru UEAPME – Uniunea Europeana a Mestesugarilor si a Intreprinderilor Mici si Mijlocii / European Union of Craft and Small and Medium Enterprises
- membru WASME – Asociatia Mondiala pentru Intreprinderi Mici si Mijlocii/ World Association for Small and Medium Enterprises
- singura asociatie a angajatorilor din Romania reprezentativa la nivel national pentru IMM-uri

Principalele activitati: Protectia si promovarea intereselor IMM-urilor la nivel local, national si international; promovarea si apararea intereselor intreprinderilor private in relatia cu factorii de decizie din aparatul autoritatilor publice, ca si in fata altor organe si organizatii din Romania si din strainatate; stimularea, prin modalitati specifice, a privatizarii si a infiintarii de intreprinderi mici si mijlocii bazate pe capital local si/sau cu participare straina.

Agentia Nationala pentru IMM-uri si Cooperatie – organ guvernamental (ANIMMC) - <http://www.mimmc.ro> . Principala obiectiv este implementarea programelor guvernamentale in domeniul IMM-urilor.

Antreprenoriat on-line pentru tineri - <http://www.basepoate.ro/index.htm>

Prima pagina web pentru antreprenoriat on-line. Resurse importante despre cum sa incepi o afacere, surse de finantare, plan de afaceri s.a.

Centrul Romano-American de Excelenta in Afaceri / Romania-US Centre for Business Excellency - <http://www.consult-ase.ro/> - fondat ca rezultat al programelor de cooperare dintre [Academia de Studii Economice](#) Bucuresti si [Washington State University](#) . Scopul sau este crearea unui Centru care sa dezvolte spiritul antreprenorial.

Camera de Comert si Industrie din Romania/ Chamber of Commerce and Industry of Romania - <http://www.ccir.ro/Index.html> - care sprijina si promoveaza afacerile din domeniul industriei, agriculturii, comertului, turismului si serviciilor. Principalele servicii: Consultanta in afaceri; Asistenta la infiintarea si functionarea companiei; Promovarea contactelor de afaceri, Informatii de baza privind cooperarea in probleme de dezvoltare locala; Expertiza in probleme de drept comercial si arbitraj in litigiile de afaceri. Ofera de asemenea reprezentarea si protectia intereselor comunitatii de afaceri din Romania in fata organismelor de decizie de la nivel local si national.

Alte servicii legate de antreprenoriat: Initierea unei afaceri, Evaluarea competentelor, Orientare si asistenta, Acces la surse de finantare, Investitii in parteneriat, Promovarea unei afaceri s.a.

Agentii Judetene de Forta de Munca – cu birouri in fiecare judet; ofera de asemenea sprijin pentru initierea de afaceri.

Centrul pentru Intreprinderi Internaționale Private/ Centre for International Private Enterprise este prezent în România din 1991-92. CIPE a efectuat programe de instruire pentru personalul executiv din sectorul afacerilor, a sprijinit dezvoltarea unei Alianțe Strategice a Asociațiilor de Afaceri (SABA), a oferit granturi pentru dezvoltare instituțională și a realizat seminariile în managementul corporatist. În 2000, USAID-România a selectat CIPE ca și contractor pentru inițiative majore de sprijinire a dezvoltării asociațiilor de afaceri din domeniul tehnologiei informațiilor, industria manufacturieră și sectorul de turism. CIPE a lucrat de asemenea cu asociații multi-sectoriale și de femei, întrucât au avut membri în fiecare din sectoarele vizate. În cadrul acestui program derulat pe trei ani, CIPE a fost responsabil pentru un număr de activități: asistența tehnică pentru dezvoltare instituțională; sprijin pentru susținerea publică a inițiativelor politicilor din domeniu; informarea constantă pentru asociațiile vizate, prin forumuri, reuniuni și conferințe; granturi; crearea de oportunități pentru investiții; experți voluntari. <http://www.ciperomania.org>

3.4 Instruire

Camera de Comerț și Industrie din România / Chamber of Commerce and Industry of Romania - <http://www.ccir.ro/Index.html>

Instruire ocupatională pentru operatorii din economie din București și din țară:

- Organizarea de cursuri ulterioare absolvirii unei forme de învățământ (liceu sau învățământ superior);
- Cursuri avansate pe termen scurt în organizarea afacerilor, management și programare;
- Certificare profesională în afaceri;
- Organizarea de simpozioane, colocvii și mese rotunde pe teme de instruire în afaceri;

Centrul de Management și Instruire în Comerț/ Commerce Training and Management Center - C.F.M.C. - http://www.mimmc.ro/comert_interior/info_cfmc/ - organizarea de cursuri de instruire pentru adulți, pe principii de învățare continuă. Principalul domeniu: servicii de comerț și marketing.

Programul Internațional EMPRETEC/ International Programme EMPRETEC – coordonat de UNCATD, United Nations Conference on Trade and Development http://www.mimmc.ro/animmc/centrul_empretec/. Grupul țintă este format din întreprinzătorii existenți și cei potențiali.

Există numeroase programe gratuite de instruire pentru potențialii întreprinzători, în principal destinate somerilor sau celor concediați, ca parte a unor proiecte diverse finanțate de UE prin programe Phare cum ar fi Dezvoltare Economică și Coeziune Socială, Componenta de Dezvoltare a Resurselor Umane, RICOP, s.a.

4 Cercetări privind auto-angajarea

4.1 Pe plan internațional

“Cresterea și modele de auto-angajare în țările membre UE”/ “Growth and patterns of self-employment in the EU member states”, Parlamentul European/ European Parliament, Directoratul General pentru Cercetare/ Directorate General for Research, Seria Probleme Sociale/ Social Affairs Series, 1999 - http://www.europarl.eu.int/workingpapers/soci/101/101sum_en.htm

Raportul 'Cresterea și modele de auto-angajare' a fost remis comisiei Parlamentului European de către un consorțiu format din patru instituții: Universitatea din Utrecht/ The University of Utrecht (Olanda), Universitatea Liberă din Bruxelles/ The Free University of Brussels (Belgia), Colegiul Ruskin/ Ruskin College, Oxford (Marea Britanie) și Grupul B&A pentru Politici în Cercetare și Consultanță/ B&A Group Policy Research and Consultancy, Haga (Olanda), dintre care ultimul a funcționat ca și partener coordonator. Pe baza studiilor din literatură, a analizei statisticilor Eurostat și a trei eseuri asupra situației auto-angajării din Olanda, Belgia și Marea Britanie, raportul furnizează o privire de ansamblu a dezvoltării auto-angajării și emite concluzii și implicații cu relevanță pentru factorii de decizie și pentru cercetători.

Conform raportului,

Auto-angajarea poate contribui în mare măsură la calitatea vieții angajaților. Oferă indivizilor o șansă de a participa pe piața muncii și de a-și pune în valoare talentul într-un mod mai puțin restrictiv decât cel din postura de (ne)angajat, obținând astfel mai multă satisfacție din munca decât ar fi obținut până acum. Mai mult, auto-angajarea poate oferi o mare parte de beneficii societății, întrucât contribuie la o economie mai dinamică și la o mobilizare mai deplină a resurselor umane pentru a genera noi activități economice și inovații tehnologice.

Există totuși câteva aspecte ale auto-angajării care o fac o postură mai puțin atractivă. Exemplele sunt câteodată date de condiții problematice de sănătate și de securitate a muncii auto-angajatului. Acestea pot fi consecința tipului de activitate și a împrejurărilor în care se desfășoară de obicei activitatea auto-angajaților, dar acestea pot fi și rezultatul unei lipse de atenție sistematică de care aceste aspecte se bucură în cadrul întreprinderilor mici și mijlocii.

Același tratament se aplică lipsei abilităților antreprenoriale și pentru oportunități insuficiente de instruire permanentă în abilități profesionale și antreprenoriale. Aceste neajunsuri pot duce ca auto-angajații cu mare potențial să obțină rezultate în mod sistematic sub posibilitățile lor, sau poate duce chiar la pagube serioase în orice segment al pieței.

4.2 În România

Din nou, în România nu există cercetări specifice orientate pe auto-angajare, sau chiar pe microîntreprinderi. Majoritatea studiilor abordează în general sectorul IMM-urilor, precum și antreprenoriatul.

- *Situatia Dezvoltarii Intreprinderilor Mici si Mijlocii in Romania / State of Small and Medium-Sized Enterprise Development in Romania, 1990-2001 realizat de catre Centrul pentru Intreprinderi Internationale Private/ The Center for International Private Enterprise (CIPE) Bucuresti Romania*

Selectam din recomandarile specifice existente in cadrul agendei referitoare la dezvoltarea IMM-urilor, schitate de Coalitia Usilor Deschise/ the Open Doors Coalition, un consortiu de asociatii de afaceri din Romanian care militeaza pentru cresterea sectorului privat:

- Votarea unor legi care sa reduca birocratia, in asociatie cu initierea unei afaceri si functionarea unei intreprinderi mici sau mijlocii.
- Votarea unei legi care sa reduca suma impozitului pe salarii platit de angajatori. Sistemul curent de impozitare este descurajant pentru companiile care vor sa angajeze lucratori, si incurajeaza evaziunea fiscala. Aceasta reducere a impozitului pe salarii trebuie aplicata tuturor companiilor, insa daca acest lucru nu este posibil pe termen apropiat, este logic ca el sa inceapa cu sectorul tehnologiei informatiilor si comunicatiilor.
- Simplificarea procedurilor pentru raportarea activitatii si a impozitelor, pentru facilitarea procedurilor administrative aplicate IMM-urilor si angajatilor.
- Stabilirea unui fond de imprumut (similar celui de Administrare a Micilor Afaceri din SUA/ United States Small Business Administration) pentru furnizarea finantarii garantata de stat pentru cresterea si dezvoltarea intreprinderilor mici si mijlocii (IMM-uri).
- Restructurarea totala a sistemului de educatie publica pentru a pregati lucratori care sa inteleaga structura sectorului privat si a calificarilor, atat tehnice cat si sociale, necesare pentru satisfacerea solicitarilor angajatorilor privati.

- *Modele Regionale de Dezvoltare a Intreprinderilor Private in Romania/ Regional Patterns of Private Enterprise Development in Romania* de Iulia Traistaru – Centrul pentru Studii Europene de Integrare/ Center for European Integration Studies (ZEI), University of Bonn, 41st Congress of the European Regional Science Association.

Unele din concluziile lucrarii au fost deja prezentate mai inainte in acest studiu.

- Conferinta asupra “*Grupurilor de Intreprinderi si Internationalizarea IMM-urilor – Cazul regiunii romanesti din Timisoara/ Clusters of Enterprises and the Internationalisation of SMEs: the Case of the Romanian Region of Timisoara*, 24 mai 2004, - Background Reports; Timisoara, Romania -

Studiul a analizat in principal zona orasului Timisoara, ajungand la un set de concluzii si recomandari interesante. Acestea au fost bazate pe cercetari intense, intalniri cu reprezentanti ai bancilor si ai asociatiilor de afaceri, precum si 8 interviuri cu companii IMM. Un numar de aspecte ce au rezultat din discutiile cu intreprinzatorii merita a fi scos in evidenta:

– nici una din cele 8 intreprinderi romanesti nu a putut obtine nici un fel de finantare in faza de inceput. Toate s-au bazat pe surse interne, ca si pe familie si prieteni.

Această situație nu este deloc neobisnuită întrucât băncile comerciale nu acordă în general sprijin pentru întreprinderile aflate în faza de început.

– principalele probleme la accesarea surselor formale de finanțare au fost percepute ca fiind: încrederea excesivă a băncilor în garanții prin giranți, cerințe mari solicitate giranților (150% - 200%), rate mari ale dobânzii, pierderea de comisioane mari, birocrație excesivă (proceduri de aplicare lungi și complexe), inflexibilitate (ex. un împrumut pe rand), durata scurtă a împrumuturilor, etc.

– numai două din cele patru întreprinderi înființate au putut accesa surse formale de finanțare (împrumuturi și leasing). Acestea aveau o activitate bună, înființate în urma cu 6-8 ani, erau de mărime medie și aveau acces la garanții. Celelalte două întreprinderi nu au fost într-o situație favorabilă, continuând să se confrunte cu probleme privind lichiditățile și cu restricții în dezvoltare datorită lipsei capitalului circulant și investit.

– întreprinzătorii au observat nivelul crescut al competiției în sectorul băncilor comerciale. Ei au recunoscut de asemenea că ratele dobânzilor sunt reduse gradual, totuși consideră că mai sunt necesare schimbări fundamentale înainte ca ei să poată accesa finanțarea din surse formale.

– întreprinzătorii solicită următoarele condiții de bază pentru a putea accesa credite de la băncile comerciale:

- Reducerea ratei dobânzii.
- Mărirea perioadei de grație.
- Finanțare pe termen lung (10 ani).
- Reducerea comisioanelor.

– Ei percep situația ca fiind atât de gravă în ceea ce privește condițiile de accesare a oricărei forme de finanțare, încât nici unul din întreprinzători nu a alocat timp pentru dezvoltarea unei strategii de inovare. Ei nu cunosc nici o altă opțiune oferită de instituțiile bancare sau non-bancare pentru a-i sprijini în acest aspect al activității lor (cum ar fi programele UE, programe de stat, etc.).

Soluții propuse:

- Îmbunătățirea informației și accesului la sursele de finanțare

Atât IMM-urile înființate cât și cele în faza de început nu sunt conștiente de spectrul larg de surse de finanțare disponibile (linii de credit, granturi, leasing, intermediere, etc.), cât și de termenii și condițiile detaliate oferite. Aceasta este o situație aflată în continuă schimbare, care are nevoie de actualizare cel puțin o dată la 6 luni, urmată de diseminare pe scară largă. Acesta este un punct de start fundamental pentru consolidarea accesului la finanțare pentru IMM-uri.

-Implementarea unui Centru de Sprijin în Afaceri

Zona Timișoara (ca și multe alte zone din România) nu are un Centru de Sprijin în Afaceri (BSC) care să furnizeze servicii personalizate întreprinderilor aflate în faza de inițiere sau de dezvoltare recentă, inclusiv asistență pentru a accesa oportunități de finanțare.

Deși Camera de Comerț, cu birouri regionale în fiecare județ, are un centru de afaceri (și conduce un Centru de Corespondență în Euro Informație), această instituție este concentrată în principal pe membrii săi ca și pe firmele doritoare să plătească taxe comerciale pentru sprijin și asistență tehnică în afaceri. Este unanim recunoscut faptul că întreprinderile aflate la început sau cele potențiale, ca și întreprinderile aflate în primele etape de dezvoltare nu pot sau nu doresc să folosească asemenea servicii comerciale.

4.3 Ce tip de cercetare ar fi necesara

In Romania aproape ca nu exista cercetari relevante despre companiile cu un singur angajat (modalitatea in care definim auto-angajarea in acest proiect). De aceea, este binevenit orice studiu care are drept scop colectarea de informatii privind experientele in dezvoltarea de abilitati antreprenoriale la copii, la tineri sau alte persoane cu privire la auto-angajare, pentru intelegerea si analiza de profunzime a datelor de evaluare a auto-angajarii.

5 Sumar si concluzii

Acest raport documentar asupra situatiei actuale a auto-angajarii in Romania a fost realizat in cadrul proiectului Auto-angajare, adica "Orientare si consiliere pentru auto-angajare". Obiectivul acestui studiu este sa dea o privire de ansamblu despre cum se dezvolta antreprenoriatul si auto-angajarea in Romania.

In ultima decada dinamica auto-angajarii a constituit subiectul unui proces continuu de schimbare. Schimbarea structurii s-a schimbat pe masura ce nivelul auto-angajarii a crescut sau a scazut in diferite sectoare ale economiei, precum si datorita schimbarilor din structura demografica a auto-angajatilor.

Importanta auto-angajarii si a stimulării antreprenoriatului incepe sa fie recunoscuta. Experienta individuala a statelor membre UE cu somaj masiv la nivel structural, tendintele catre individualizarea in cadrul societatii precum si europenizarea si globalizarea, toate acestea au favorizat aparitia acestui proces.

Politicile care tintesc indirect auto-angajarile provin din diverse politici sectoriale. Sunt date exemple din incercarile la nivel national privind politicile tipice de marketing pe piata muncii, politici industriale, politici din sectorul tehnologiei, politici privind asigurarile sociale, protectia sociala si politicile de protectie sociala si asigurari precum si cele fiscale.

Bibliografie

1. Statistics: Employment - OECD Non-Members Labour Market Database, OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) -
2. Regional Patterns of Private Enterprise Development in Romania by Iulia Traistaru, paper presented at the 41st Congress of the European Regional Science Association -;
3. Conference on “Clusters of Enterprises and the Internationalisation of SMEs: the Case of the Romanian Region of Timisoara, 24 may 2004, - Background Reports; Timisoara, Romania -
4. Results and performances of enterprises, National Report of Romania, Chapter 12, issued by the National Institute of Statistics (the source for most statistical data presented in this report)
5. Joint Assessment of Employment Priorities in Romania, 2002, Mr Marian Sârbu - Minister of Labour and Social Solidarity of Romania, and Mrs Anna Diamantopoulou - European Commissioner for Employment and Social Affairs;
7. Small and Medium Enterprise Outlook, 2002, Chapter 4, Special focus on transition economies: Romania - OECD;
8. Government Programme for 2005-2008, Romanian Government;
9. Regional Competitiveness in Romania, Maria Vincze, Babeş-Bolyai University, Faculty of Economic Sciences Cluj-Napoca, Romania;
10. Strategy of Human Resource Development in Romania, 2001- Romanian National Observatory -Camelia Gheorghe, Adela Rogojinaru;
11. Romanian Economic Environment, June 2004 - RoBank;
12. The Outlook for the Romanian Economy 2003-2008 by Constantin CIUPAGEA Paper prepared for the UN Project Link Fall Meeting New York, 22-24 November 2004;
13. Entrepreneurship and Institutions in Transition, Gérard Duchne, Philippe Rusin, (Université Paris I) GeominaTurlea (Institute for World Economy, Bucharest,)

Anexe

Agentii economico-sociali activi în economia națională, după clasă de mărime, 2001-2002 (sursă: România Date Statistice 2003, Institutul Național de Statistică)

Structura întreprinderilor active din industrie, construcții, comerț și servicii, după clasă de mărime, în funcție de numărul de angajați în 2002 (sursă: România Date Statistice 2003, Institutul Național de Statistică)

Structura populației ocupate, după statutul profesional în 2002 (sursă: România Date Statistice 2003, Institutul Național de Statistică)

Situației actuale a Auto-Angajării în România (D 2.1)

număr / number

Tipul agenților economico-sociali <i>Economic and social units type</i>	Total	din care: pe clase de mărime, după numărul de salariați <i>of which: by size class, according to employees number</i>			
		0-9	10-49	50-249	250 și peste <i>250 and over</i>
2001					
Total	797960	744968	39019	11483	2490
Întreprinderi / <i>Enterprises</i>	322375	280238	31873	8203	2061
din care: / <i>of which:</i>					
Întreprinderi agricole / <i>Agricultural holdings</i>	9669	7382	1762	451	74
Întreprinderi din industrie, construcții, comerț și alte servicii <i>Enterprises from industry, construction, trade and other services</i>	311260	271713	29888	7702	1957
Întreprinderi financiare și de asigurări <i>Financial and insurance companies</i>	1446	1143	223	50	30
Administrația publică / <i>Public administration</i>	31981	21628	6731	3199	423
Administrația privată / <i>Private administration</i>	40271	39769	415	81	6
Întreprinzători privați / <i>Private entrepreneurs</i>	403333	403333	-	-	-
2002					
Total	810084	754248	41059	12322	2455
Întreprinderi / <i>Enterprises</i>	327712	284756	32433	8493	2030
din care: / <i>of which:</i>					
Întreprinderi agricole / <i>Agricultural holdings</i>	10467	8324	1714	374	55
Întreprinderi din industrie, construcții, comerț și alte servicii <i>Enterprises from industry, construction, trade and other services</i>	315105	274674	30418	8067	1946
Întreprinderi financiare și de asigurări <i>Financial and insurance companies</i>	2140	1758	301	52	29
Administrația publică / <i>Public administration</i>	28608	16398	8080	3709	421
Administrația privată / <i>Private administration</i>	55152	54482	546	120	4
Întreprinzători privați / <i>Private entrepreneurs</i>	398612	398612	-	-	-
Întreprinzători privați / <i>Private entrepreneurs</i>	403333	403333	-	-	-

Situației actuale a Auto-Angajării în România (D 2.1)

număr / number

Tipul agenților economico-sociali <i>Economic and social units type</i>	Total	din care: pe clase de mărime, după numărul de salariați <i>of which: by size class, according to employees number</i>			
		0-9	10-49	50-249	250 și peste <i>250 and over</i>
		2002			
Total	315105	274674	30418	8067	1946
Industrie extractivă <i>Mining and quarrying</i>	379	205	96	41	37
Industrie prelucrătoare <i>Manufacturing</i>	46517	31889	9381	4000	1247
Energie electrică și termică, gaze și apă <i>Electric and thermal energy, gas and water</i>	388	69	79	130	110
Construcții <i>Construction</i>	16567	12052	3207	1123	185
Comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea și întreținerea autovehiculelor și motocicletelor și a bunurilor personale și casnice <i>Wholesale and retail, repair and maintenance of motor-vehicles and motorcycles and of individual and household appliances</i>	177660	164110	12122	1330	98
Hoteluri și restaurante <i>Hotels and restaurants</i>	13535	11913	1371	229	22
Transport, depozitare și comunicații <i>Transport, storage and communications</i>	17955	15894	1550	412	99
Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor <i>Real estate transactions, rentings and service activities mainly rendered to enterprises</i>	30549	27891	1934	611	113
Învățământ ¹⁾ <i>Education</i> ¹⁾	762	696	62	4	-
Sănătate și asistență socială ¹⁾ <i>Health and social assistance</i> ¹⁾	4424	4273	135	15	1
Alte activități de servicii colective, sociale și personale <i>Other activities of collective, social and personal services</i>	6369	5682	481	172	34

¹⁾ Include numai întreprinderile cu activitate de învățământ sau sănătate și asistență socială, organizate ca societăți comerciale.

¹⁾ Only include the enterprises with activities related to education or health and social assistance, organized as companies.

**3.1.3 STRUCTURA POPULAȚIEI OCUPATE, DUPĂ STATUTUL PROFESIONAL, PE ACTIVITĂȚI ALE
ECONOMIEI NAȚIONALE, ÎN 2002
EMPLOYMENT STRUCTURE, BY PROFESSIONAL STATUS, BY ACTIVITY OF NATIONAL ECONOMY,
IN 2002**

	Total populație ocupată (mii persoane) Total employment (thou persons)	din care, după statutul profesional, în %: of which, by professional status, in %:					Din total, femei: (%) Of total, women (%)	din care, după statutul profesional, în %: of which, by professional status, in %:					
		Salariat Employee	Patron Employer	Lucrător pe cont propriu Self-employed	Lucrător familiar neremunerat Unpaid family worker	Membru al unei societăți agricole sau al unei cooperative Member of an agricultural holding or of a co-operative		Salariat Employee	Patron Employer	Lucrător pe cont propriu Self-employed	Lucrător familiar neremunerat Unpaid family worker	Membru al unei societăți agricole sau al unei cooperative Member of an agricultural holding or of a co-operative	
Total	9234	61,7	1,5	21,5	15,1	0,2	45,5	27,4	0,4	7,0	10,6	0,1	Total
Agricultură, vânătoare și silvicultură	3357	5,9	0,2	52,2	41,0	0,7	48,2	1,3	-	17,5	29,1	0,3	Agriculture, silviculture and hunting
Pescuit și piscicultură	5	96,7	-	3,3	-	-	2,0	2,0	-	-	-	-	Fishery and pisciculture
Industrie	2311	97,1	1,0	1,7	0,2	-	42,6	41,9	0,2	0,4	0,1	-	Industry
Industrie extractivă	144	99,3	0,1	0,6	-	-	12,7	12,4	-	0,3	-	-	Mining and quarrying
Industrie prelucrătoare	1972	96,7	1,2	1,9	0,2	-	46,8	46,0	0,3	0,4	0,1	-	Manufacturing
Energie electrică și termică, gaze și apă	195	99,6	0,2	0,2	-	-	22,6	22,6	-	-	-	-	Electric and thermal energy, gas and water
Construcții	413	87,2	2,1	10,0	0,7	-	10,0	9,5	0,2	0,3	-	-	Construction
Comerț	859	82,6	8,8	7,9	0,6	0,1	54,3	48,3	2,6	3,0	0,4	-	Trade
Hoteluri și restaurante	112	91,4	5,3	2,9	0,2	0,2	66,4	63,5	1,8	1,0	0,1	-	Hotels and restaurants
Transport, depozitare și comunicații	458	91,0	1,2	7,4	0,4	-	24,5	24,0	0,3	0,2	-	-	Transport, storage and communications
Intermedieri financiare	74	97,5	0,5	2,0	-	-	65,1	63,4	0,3	1,4	-	-	Financial intermediations
Tranzacții imobiliare și alte servicii	135	92,8	2,7	4,5	-	-	41,1	38,2	1,1	1,8	-	-	Real estate and other services
Administrație publică și apărare	549	99,2	-	0,8	-	-	27,8	27,4	-	0,4	-	-	Public administration and defence
Învățământ	411	99,3	0,1	0,6	-	-	71,1	71,0	-	0,1	-	-	Education
Sănătate și asistență socială	350	97,6	0,7	1,7	-	-	76,6	75,1	0,3	1,1	0,1	-	Health and social assistance
Celelalte activități ale economiei naționale	200	84,4	1,8	13,2	0,4	0,2	43,3	37,8	0,2	4,9	0,2	0,2	Other activities of national economy

Sursa: Ancheta asupra forței de muncă în gospodării (AMIGO) - 2002.

Source: Household Labour Force Survey (HLFS) - 2002.